Gemeente Amsterdam

X.X.
Stedelijk Mobiliteitsfonds / Programma Stadsverbetering

Portefeuille	Wethouder Melanie van der Horst (Verkeer en Vervoer)
Van	Verkeer & Openbare Ruimte

Beslispunten voor de retraite

1. Kennis te nemen van de passages in het coalitieakkoord m.b.t. 'impuls onderhoud bestaande stad' en 'gewijzigde behandeling parkeeropbrengsten';
2. Instemmen met het geactualiseerd bestedingsvoorstel SMF 2022-2026 waarin o.a. het Amsterdams coalitieakkoord 2022-2026 is verwerkt;
3. Instemmen om het niet bestemd deel in de reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds (totaal € 6,9 miljoen) over te hevelen naar de reserve Stadsbehoud;
4. Instemmen om de volgende voorstellen (totaal € 10,7 miljoen) te dekken uit de reserve Stadsbehoud:
    a. Het dekken van de exploitatiekosten Programma Bruggen en Kademuren (totaal € 4,5 miljoen);
    b. Het invullen van de besparingsopgave die, net als in 2021 en 2022, wordt gerealiseerd door het meer toepassen van standaarden (Puccini) in de openbare ruimte. Hierdoor kan hetzelfde aantal projecten worden gerealiseerd met minder materiele lasten (totaal € 2,4 miljoen);
    c. Het invullen van de Eindejaarsmarge 2021 (totaal € 7,6 miljoen) van Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat tot een bedrag van € 3,8 miljoen dat betrekking heeft op de afwikkeling van het programma DORA (Deltaplan Openbare Ruimte Amsterdam). Het restant € 3,8 miljoen wordt ingevuld bij de Najaarsnota 2022;

    Met de overheveling uit beslispunt 3 én de schuif van het Stedelijk Mobiliteitsfonds naar het programma Stadsbehoud in het coalitieakkoord, zijn voldoende middelen in de reserve Stadsbehoud aanwezig om deze drie voorstellen te dekken.
5. Instemmen met het intrekken van de Verordening op het Stedelijk Mobiliteitsfonds per 1 januari 2023;
6. Instemmen met het volledig overhevelen van de opbrengsten straatparkeren (parkeerbelasting) naar de algemene middelen vanaf boekjaar 2023 hetgeen betekent dat autonome ontwikkelingen voor risico van de algemene middelen zijn. Beleidsinterventies die leiden tot een (betekenisvolle) derving van parkeeropbrengsten moeten van dekking worden voorzien. De opbrengsten garage- en fietsparkeren (inclusief fietsdepot) worden niet overgeheveld;
7. Instemmen met het opheffen van de reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds vanaf boekjaar 2023 en het overhevelen van de begrote reservestand Stedelijk Mobiliteitsfonds op 1 januari 2023 (afgerond € 101,1 miljoen) naar de Algemene reserve hetgeen betekent dat alle bestedingen binnen het programma Stadsverbetering vanaf boekjaar 2023 worden gefinancierd uit de algemene middelen;
8. Instemmen met het toepassen van 100% Eindejaarmarge op het totaal van alle (huidige) bestedingen binnen het programma Stadsverbetering vanaf boekjaar 2023 hetgeen betekent dat alle onderuitputting meegenomen kan worden naar toekomstige jaren (en andersom: dat

alle overschrijdingen moeten worden gecompenseerd in de meerjarenperiode);

9. Instemmen met de volgende spelregels om te borgen dat de programma-, project- en pilotbestedingen voor Stadsverbetering meerjarig geborgd zijn:
    a. Het onderscheiden van bestedingen in het kader van Stadsverbetering van de overige begrotingsposten in de relevante begrotingsprogramma's;
    b. Het handhaven van het instrument van overprogrammering binnen het programma Stadsverbetering;
    c. Het zo nodig aanwenden van de algemene reserve om overschrijdingen en onderschrijdingen te compenseren in de meerjarenperiode en dat te verwerken in de eerstvolgende actualisatie van de meerjarige bestedingen Stadsverbetering;
    d. Het programmabudget Stadsverbetering vanaf de eerstvolgende indexering, net als de andere begrotingsposten, jaarlijks te indexeren conform de vastgestelde regeling systematiek nominale compensatie;
    e. Om de meerjarige continuïteit van de bestedingen en afspraken met marktpartijen te borgen en de benodigde stappen te kunnen zetten om binnen het programma Stadsverbetering bij de Voorjaarsnota 2023 tot een sluitend voorstel te komen, voor de jaarschijven vanaf jaar 2027 uit te gaan van een budget dat gelijk is aan 2026 (max € 85 miljoen). Met nadere in achtneming van een mogelijke additionele schuif van Stadsverbetering naar Stadsbehoud.
10. Kennis te nemen van de vervolgstappen richting Voorjaarsnota 2023.

Inleiding

In het coalitieakkoord is opgenomen dat een impuls wordt gegeven aan de bestaande stad door in 2022-2026 in totaal € 100 mln over te hevelen van het SMF naar het programma Stadsbehoud. Ook worden de parkeeropbrengsten volledig ondergebracht in de algemene middelen en niet langer geoormerkt voor uitgaven voor de verbetering van verkeer- en vervoerssystemen en de openbare ruimte. In plaats van een reserve zal een 100%-eindejaarsmarge van toepassing zijn op het totaal van alle (huidige) bestedingen binnen het programma Stadsverbetering vanaf boekjaar 2023 waardoor niet bestede middelen kunnen worden meegenomen naar latere jaren en flexibiliteit behouden blijft in het actualiseren van budgetten over jaargrenzen heen.

Om ervoor te zorgen dat alle projecten in het lopende programma Stadsverbetering door kunnen t/m 2023, is tot aan de deadline van 1 augustus een sluitend meerjarig bestedingsvoorstel aangeleverd voor de Begroting 2023. In deze memo geven we een nadere toelichting op de voorgestelde wijzigingen in de financiële systematiek in de begroting, de totstandkoming van het huidige bestedingsvoorstel en het vervolgproces richting Voorjaarsnota 2023.

1. Coalitieakkoord

In het nieuwe Amsterdamse coalitieakkoord zijn de volgende passages opgenomen die een relatie hebben met het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF):

Impuls onderhoud bestaande stad (pagina 76)
We gaan een impuls geven aan het onderhoud van de bestaande stad. Hiervoor maken we € 80 miljoen aan incidentele middelen vrij uit het Stedelijk Mobiliteitsfonds. Daarnaast wordt vanaf 2026 structureel € 20 miljoen verschoven vanuit het Stedelijk Mobiliteitsfonds naar het programma

Stadsbehoud. Dat betekent structureel minder budgettaire ruimte voor nieuwe en bestaande stadsverbeteringsprojecten en beleidsprogramma's in de openbare ruimte. Bij de actualisatie van het programma Stadsverbetering zal moeten worden nagegaan welke projecten worden uitgesteld of stopgezet en welke aanpassingen op de stadsverbeteringsprogramma's nodig en mogelijk zijn. Het betekent verder dat nieuwe projecten moeten worden getemporiseerd en het accent verschoven wordt naar projecten met een onderhoudscomponent. Dit vraagt scherpe keuzes die we samen met de stadsdelen moeten maken. We formuleren een bestuursopdracht om te onderzoeken of en in hoeverre een verdere verlegging van de focus van stad verbeteren naar stadsbehoud budgettair mogelijk is en welke inhoudelijke consequenties dit heeft. Daarbij wordt meegenomen in hoeverre het onderhoud zodanig kan worden uitgevoerd dat het ook past bij het effect van de groei op de bestaande stad en dus toekomstbestendig is. Bij de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2023 worden de uitkomsten voorgelegd.

Gewijzigde behandeling parkeeropbrengsten (pagina 79)
Bij de begroting 2023 zal de verordening op het stedelijk mobiliteitsfonds worden ingetrokken en worden op budgettair neutrale wijze de middelen gealloceerd aan de desbetreffende beleidsprogramma's in de begroting. Met ingang van de begroting 2023 worden de parkeeropbrengsten volledig ondergebracht in de algemene middelen en niet langer geoormerkt voor uitgaven voor de verbetering van verkeer- en vervoerssystemen en de openbare ruimte. Hiermee versterken we de integrale afweging van budgettaire middelen. We borgen meerjarige zekerheid over de beschikbaarheid van budget en maken -naar analogie van de werkwijze bij investeringen- ruimte in de begrotingsregels om flexibel te kunnen schuiven tussen jaren. Daarmee blijven middelen beschikbaar voor de programma's, projecten, producten en pilots als vertraging optreedt.

2. Bestedingsvoorstel SMF 2022-2026

De actualisatie van de bestedingen binnen het Programma Stadsverbetering in de periode 2022-2026 is aangeleverd conform de gebruikelijke werkwijze voor de verwerkring van het SMF in de Begroting. Hiervoor zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Toevoeging extra jaarschijf 2026 aan parkeeropbrengsten;
- Eenmalige schuif van SMF naar AD i.v.m. nieuwe investeringsstelsel (projecten > 5 mln die worden geactiveerd op de gemeentelijke balans en zijn overgeheveld naar het investeringsplafond);Inpassing schuif € 100 mln van SMF naar stadsbehoud conform coalitieakkoord, waarvan incidenteel € 80 mln in 2022-2025 en structureel € 20 mln vanaf 2026;
- Verwerking Indexatie op lopende projecten vanwege inflatie en prijsstijgingen (circa €40 mln);
- Verwerking prognose derving parkeeropbrengsten in 2022 waarvoor geen rijkscompensatie beschikbaar komt (circa € 22 mln);
- Toekenning aanvragen voor projecten in uitvoering of besluitvorming aanstaande projecten in 2022/2023. Alle projecten en programma's kunnen dus door t/m 2023, geen extra toekenningen voor 2024 en verder;
- Geen toekenning jaarschijf 2026 voor programma's (circa € 60 mln);
- Verlaging bijdrage Programma bruggen en Kades (€ 12 mln);
- Keuzes in latere jaren en bredere afweging over programma's, pilot en projecten schuiven door naar Voorjaarsnota 2023 omdat er is meer tijd benodigd voor een doorvertaling van het coalitieakkoord en het ontwikkelen van een visie op een beleidsmatige mobiliteitsaanpak.

Gemeente Amsterdam

3 en 4. Bestedingsvoorstel niet bestemd deel

In het SMF bestaat na verwerking van alle goedgekeurde mutaties nog bestedingsruimte voor een bedrag van € 6,9 miljoen. We stellen voor dit bedrag over te hevelen naar de reserve Stadsbehoud en vervolgens deze reserve aan te wenden voor:

- De structurele besparing van € 0,6 miljoen per jaar ten behoeve van tranche 1 van de bezuinigingsopgave "Hervormen en besparen" (over vier jaar totaal € 2,4 miljoen). Dit correspondeert met een besparing die zal worden doorgevoerd in verschillende beleidsprogramma's die uit het SMF worden gedekt;
- Het aanwenden voor het compenseren van de exploitatie- en onderzoekskosten van het Programma Bruggen en Kademuren die nodig zijn om de aanpak te kunnen continueren. Hiervoor was in het bestedingsvoorstel SMF 2022 – 2025 al een bijdrage opgenomen die om een sluitend voorstel te krijgen in het bestedingsvoorstel 2023 - 2026 is geschrapt, maar absoluut noodzakelijk blijkt om de minimumvariant van de aanpak PBK, conform coalitieakkoord, te bekostigen;
- Het invullen van de Eindejaarsmarge 2021 (totaal € 7,6 miljoen) van programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat tot een bedrag van € 3,8 miljoen dat betrekking heeft op de afwikkeling van het programma DORA (Deltaplan Openbare Ruimte Amsterdam). Het restant € 3,8 miljoen wordt ingevuld bij de Najaarsnota 2022.

Met de overheveling van € 6,9 miljoen zijn voldoende middelen in de reserve Stadsbehoud aanwezig om deze drie voorstellen te dekken. Deze € 6,9 miljoen is bovenop de middelen die in het coalitieakkoord beschikbaar zijn gesteld door de schuif van SMF naar Stadsbehoud (incidenteel € 80 miljoen en structureel € 20 miljoen vanaf 2026).

5. Intrekken Verordening SMF

De Verordening op het Stedelijk Mobiliteitsfonds is in september 2020 vastgesteld door de Raad, regelende de voeding, het beheer en de bestedingen van het SMF. Om versterking van de integrale afweging mogelijk te maken, komt de directe relatie tussen de inkomsten uit parkeren en bestedingen op het gebied van verkeer, vervoer en openbare ruimte in de nieuwe situatie te vervallen. Als onderdeel van de Begroting 2023 zal de Verordening SMF worden ingetrokken als de Raad hier bij de begrotingsbehandeling mee heeft ingestemd hetgeen ook betekent dat de nadere regels (vastgesteld door het college van B&W op 30 juni 2020) komen te vervallen. Wel blijft de directeur van de directie Verkeer en Openbare Ruimte ambtelijk eindverantwoordelijk voor het programma Stadsverbetering en blijven de uitgangspunten, het prioriteringsproces en de afstemming met de stadsdelen onverkort van kracht.

6. Overheveling parkeeropbrengsten

Met de parkeeropbrengsten wordt bedoeld alle parkeeropbrengsten binnen de Gemeente Amsterdam voor straatparkeren, garageparkeren, fietsparkeren, P+R-terreinen, vergunninghouders en inkomsten uit naheffingsaanslagen. De opbrengsten straatparkeren (parkeerbelasting, inclusief inkomsten vergunninghouders en naheffingsaanslagen) worden volledig overgeheveld naar de algemene middelen vanaf boekjaar 2023
hetgeen betekent dat autonome ontwikkelingen voor risico van de algemene middelen zijn.

Beleidsinterventies die leiden tot een (betekenisvolle) derving van parkeeropbrengsten moeten van dekking worden voorzien. De opbrengsten garage- (inclusief P+R terreinen) en fietsparkeren (inclusief fietsdepot) worden niet overgeheveld.

Aanvullend zit in de huidige SMF-begroting nog een stelpost verwerkt van € 40 mln voor nog te ontvangen Rijkscompensatie voor gederfde parkeeropbrengsten in 2021 door Corona. Deze stelpost zal ook worden meegenomen in de overheveling van SMF naar algemene middelen. Voor 2021 is nog geen harde toezegging over compensatie vanuit het Rijk, behalve het eerder gecommuniceerde uitgangspunt dat alle Corona gerelateerde derving wordt vergoed. In het scenario dat er geen of minder compensatie beschikbaar komt vanuit het Rijk, is alsnog een bijstelling benodigd op het programma Stadsverbetering omdat het anders een saldo effect van € 40 mln op de gemeentelijke begroting veroorzaakt.

7. Opheffen reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds

Bij de Begroting 2023 wordt de reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds vanaf boekjaar 2023 opgeheven en wordt de begrote reservestand Stedelijk Mobiliteitsfonds op 1 januari 2023 overgeheveld naar de Algemene reserve.

Bij de Begroting 2023 worden de onttrekkingen en dotaties aan de reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds voor de jaren 2023 tot en met 2026 geëlimineerd. Voor het saldo dat ontstaat in de algemene middelen, vindt een jaarlijkse onttrekking plaats uit de Algemene reserve (tot maximaal het eindsaldo in het SMF van € 101,1 miljoen). De activiteiten die nu nog het oormerk SMF hebben, worden vanaf jaar 2023 rechtstreeks gedekt vanuit de algemene middelen; er vindt geen verrekening meer plaats met een reserve. Voor eventuele schommelingen tussen jaren gaat gewerkt worden met een 100% Eindejaarsmarge. De 15% overprogrammering die is verwerkt in de beleidsprogramma's blijft gehandhaafd.

8. Eindejaarsmarge van 100%

Op alle projecten, programma's en producten die worden overgeheveld vanuit het SMF, is (analoog aan de werkwijze voor de investeringen) vanaf boekjaar 2023 de 100% Eindejaarsmarge (EJM) van toepassing hetgeen betekent dat alle onderuitputting meegenomen kan worden naar toekomstige jaren (en andersom: dat alle overschrijdingen moeten worden gecompenseerd in de meerjarenperiode). Hiermee blijft het mogelijk om niet bestede middelen door te schuiven naar latere jaren en om flexibel te schuiven over jaargrenzen heen. Hierdoor kan het bestedingsniveau tussen de jaren fluctueren. De 100% Eindejaarsmarge Stadsverbetering wordt niet betrokken bij de bepaling van de reguliere eindejaarsmarge van de verschillende begrotingsprogramma's. We bezien daarbij op welke wijze de administratieve last zoveel mogelijk kan worden beperkt. De Financiële Samenwerkingsafspraken (FSA) en begrotingsregels worden bij de Begroting 2023 hierop aangepast

Tenslotte is het van belang om de totale portfolio voor Programma Stadsverbetering scherp in beeld te houden en daarbij de huidige opzet- en frequentie van de bestuurlijke rapportage Stadsverbetering te behouden. De wijze van afbakening van de middelen voor Stadsverbetering in de gemeentelijke begroting wordt nog verder uitgewerkt richting Voorjaarsnota 2023, met als doel de samenhang tussen Stadsbehoud en Stadsverbetering zo goed mogelijk inzichtelijk te maken

t.b.v. de bestuursopdracht in het coalitieakkoord.

9. Aanvullende spelregels

Naast de eindejaarsmarge zijn een aantal aanvullende spelregels nodig om te borgen dat de meerjarige programma-, project en pilotdekking solide blijft. Achtergrond van deze aanvulling is dat het aangaan van meerjarige verplichtingen ingepast moet worden in een begrotingssystematiek die zich in hoofdzaak op het eerste jaar richt. Om te zorgen dat de bestedingen Stadsverbetering in een omgeving landen die meerjarige bestedingen faciliteert is het volgende nodig:

- Het onderscheiden van bestedingen in het kader van Stadsverbetering van de overige begrotingsposten in de relevante begrotingsprogramma's;
- Het handhaven van het instrument van overprogrammering binnen het programma Stadsverbetering;
- De 100% Eindejaarsmarge Stadsverbetering wordt niet betrokken bij de bepaling van de reguliere eindejaarsmarge van de verschillende begrotingsprogramma's. We bezien daarbij op welke wijze de administratieve last zoveel mogelijk kan worden beperkt;
- Het zo nodig aanwenden van de algemene reserve om overschrijdingen en onderschrijdingen te compenseren in de meerjarenperiode en dat te verwerken in de eerstvolgende actualisatie van de meerjarige bestedingen Stadsverbetering;
- Het programmabudget Stadsverbetering vanaf de eerstvolgende indexering, net als de andere begrotingsposten, jaarlijks te indexeren conform de vastgestelde regeling systematiek nominale compensatie;
- Om de meerjarige continuïteit van de bestedingen en afspraken met marktpartijen te borgen en de benodigde stappen te kunnen zetten om binnen het programma Stadsverbetering bij de Voorjaarsnota 2023 tot een sluitend voorstel te komen, voor de jaarschijven vanaf jaar 2027 uit te gaan van een budget dat gelijk is aan 2026 (max € 85 miljoen). Met nadere in achtneming van een mogelijke additionele schuif van Stadsverbetering naar Stadsbehoud.

De komende maanden worden deze spelregels verder uitgewerkt in een ambtelijke uitvoeringsnotitie. Mocht uit de uitwerking blijken dat de bestuurlijke verantwoordelijkheid wordt geraakt, zal dit aanvullend bij de Voorjaarsnota 2023 ter besluitvorming worden voorgelegd.

10. Vervolgproces richting Voorjaarsnota 2023

Terwijl er een aantal wijzigingen in de financiële systematiek worden doorgevoerd in Begroting 2023, zijn er een aantal inhoudelijke consequenties van het coalitieakkoord die nog verder moeten worden uitgewerkt richting Voorjaarsnota 2023 en de komende collegeperiode. We geven invulling aan de voorgenomen bestuursopdracht in het coalitieakkoord door te onderzoeken of en in hoeverre een verdere verlegging van de focus van stad verbeteren naar stadsbehoud budgettair mogelijk is en welke inhoudelijke consequenties dit heeft. Hierbij kijken we nadrukkelijk hoe het onderhoud in de stad beter kan worden afgestemd op onze beleidsopgaven en meer toekomstbestendig kan worden uitgevoerd. Bij de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2023 zullen de eerste uitkomsten van deze inventarisatie worden voorgelegd. Daarbij worden ook overprogrammering en informatievoorziening in/naast de P&C meegenomen.

Gemeente Amsterdam

Vervolgproces richting stadsdelen

Bij het eerstvolgende BOSS-overleg dat staat gepland op 12 september 2022 worden de nieuwe stadsdeelbestuurders geïnformeerd over het vervolgproces richting Voorjaarsnota 2023. Bij de actualisatie in het najaar zal opnieuw een bredere afweging plaatsvinden over de prioritering van beleidsprogramma's en (stadsdeel)-projecten binnen het Programma Stadsverbetering.

De inzet voor het najaar is om wederom een prioriteringsproces te doorlopen in nauwe afstemming met aanvragers, stakeholders en (stadsdeel)bestuurders, met als doel om gezamenlijk aan de slag te gaan met de doorvertaling van het coalitieakkoord en de actualisatie van het programma Stadsverbetering. Om te komen tot een bestedingsvoorstel dat ook realistisch uitvoerbaar is zijn aanvragen in de afgelopen collegeperiode steeds kritisch doorgelicht aan de hand van de volgende vijf bestedingscriteria:

1. Meer ruimte voor leven, spelen en groen op straat;
2. Duurzame bereikbaarheid van Amsterdam;
3. Klimaatadaptatie en verbetering van de luchtkwaliteit;
4. Verbetering van de verkeersveiligheid;
5. Aanvullend op (en niet zijnde) bovenstaande doelen: specifieke lokale doelen uit gebiedscyclus.

De inzet voor deze collegeperiode is om hier in ieder geval het criterium 'sociale veiligheid' aan toe te voegen.